

TEBLİĞ

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından:

**YABANCI PARA YÜKÜMLÜLÜKLER İÇİN TÜRK LİRASI CİNSİNDEN
MENKUL KIYMET TESİSİ HAKKINDA TEBLİĞ**

(Sayı: 2022/20)

**BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri**

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı, bankaların yabancı para yükümlülüklerine karşılık Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Merkez Bankası) nezdinde umumi disponibilitate kapsamında bulunduracakları Türk lirası cinsinden menkul kıymetlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Serbest bölgelerde faaliyette bulunanlar dâhil Türkiye’de kurulmuş veya şube açmak suretiyle Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat ve katılım bankaları bu Tebliğ hükümlerine tabidir.

(2) Münhasıran kıyı bankacılığı yapan bankalar ile 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu gereğince iradi tasfiyeye giden bankalar tasfiyenin ilân edildiği tarihten itibaren, temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen kredi kuruluşları devir tarihinden itibaren bu Tebliğ hükümlerine tabi değildir.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ, 14/1/1970 tarihli ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (I) numaralı bendinin (c) alt bendine ve 40 ıncı maddesinin (II) numaralı fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Menkul Kıymet Tesisine Tabi Yükümlülükler

Menkul kıymet tesisine tabi yükümlülükler

MADDE 4- (1) Bankaların tabi oldukları muhasebe standartları ve kayıt düzeni esas alınarak, yurt dışı şubeleri nezdindekiler dâhil, aşağıda sayılan kurum ve kuruluşlara ait olanlar hariç olmak üzere, döviz cinsinden mevduat/katılım fonu ve kıymetli maden depo hesapları menkul kıymet tesisine tabi yükümlülükleri oluşturur:

a) Merkez Bankası, Hazine, yurt içi bankalar ve uluslararası anlaşmayla kurulmuş olan bankaların Türkiye’deki merkez ve şubeleri.

b) 3/2/2007 tarihli ve 26423 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mevduat ve Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri Hakkında Tebliğ (Sayı: 2007/1) kapsamındaki resmî kuruluşlar.

c) 7/3/2019 tarihli ve 810 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği kapsamındaki kurumlar.

(2) Yurt dışı şubelerce bankalar ve kredi vermeye yetkili diğer kuruluşlar hariç olmak üzere yurt dışı yerleşiklere kullandırılan kredi tutarı kadar menkul kıymet tesisine tabi yükümlülüklerden indirim yapılabilir. Ancak bu indirim, yurt dışı şubelerin yabancı para mevduat/katılım fonu tutarını aşamaz.

Menkul kıymet tesisine tabi yükümlülük tutarının hesaplanması

MADDE 5- (1) Menkul kıymet tesisine tabi yükümlülükler her ayın son cuma günü itibarıyla hesaplanır. Cuma gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, hesaplamada bir önceki iş günü esas alınır.

(2) Yükümlülükler;

a) Merkez Bankasınca alım satımı yapılan dövizler için yükümlülüklerin hesaplandığı tarihte Resmî Gazete’de ilan edilen döviz alış kurları,

b) Merkez Bankasınca alım satımı yapılmayan dövizler için yükümlülüklerin hesaplandığı tarihten bir gün önce Merkez Bankasının internet sitesinde yayımlanan bilgi amaçlı döviz kurları,

c) Kıymetli madenler için yükümlülüklerin hesaplandığı tarihte Borsa İstanbul nezdindeki Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasasında oluşan ağırlıklı ortalama kıymetli maden fiyatları, fiyat oluşmaması halinde uluslararası piyasalarda oluşan ve Borsa İstanbul nezdindeki Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası tarafından ilan edilen fiyatlar,

esas alınarak Türk lirası cinsinden hesaplanır.

(3) Yukarıdaki şekilde hesaplanan tutardan 5 milyar TL düşülerek menkul kıymet tesisine tabi yükümlülük tutarına ulaşılır. Bu tutarın negatif olması halinde menkul kıymet tesisine tabi yükümlülük tutarı sıfır kabul edilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Oran, Tesis ve Bildirim

Menkul kıymet tesis oranı

MADDE 6- (1) 5 inci maddeye göre hesaplanan yükümlülük tutarı için menkul kıymet tesis oranı yüzde 3'tür.

(2) Mevduat ve katılım bankalarının tabi oldukları muhasebe standartları ve kayıt düzeni esas alınarak Merkez Bankasınca belirlenen usul ve esaslara göre bankalarca hesaplanacak gerçek ve tüzel kişi yabancı para mevduat/katılım fonundan vadeli Türk lirası mevduat/katılma hesabına dönüşüm oranına göre ilave olarak menkul kıymet tesis edilir. Gerçek ve tüzel kişi dönüşüm oranı ayrı ayrı;

- Yüzde 5,00'in altında kalan bankalar için 7 puan,
 - Yüzde 5,00 ile yüzde 10,00 arasında olan bankalar için 2 puan,
- menkul kıymet tesis oranına ilave edilir.

(3) Gerçek veya tüzel kişi dönüşüm oranı hesaplanamayan bankalar için Merkez Bankasınca belirlenen usul ve esaslar dikkate alınır.

Menkul kıymetlerin tesis edilmesi

MADDE 7- (1) Bankalar, Merkez Bankası nezdinde adlarına açılan hesaplarda 6 ncı maddede öngörülen oranlarda bloke olarak menkul kıymet bulundurlar.

(2) Bankaların, Merkez Bankası nezdinde adlarına açılan hesaplarda bulundurdukları mülkiyeti kendilerine ait nitelikleri Merkez Bankasınca belirlenen Türk lirası cinsinden uzun vadeli Devlet İç Borçlanma Senetleri ve Hazine Müsteşarlığı Varlık Kiralama Şirketi tarafından ihraç edilen kira sertifikaları bu Tebliğ uyarınca tesis edilecek menkul kıymet olarak kabul edilir.

Menkul kıymetlerin tesis süresi

MADDE 8- (1) Menkul kıymetlerin tesis süresi hesaplama tarihini takip eden ayın son cuma günü başlar, sonraki ayın son cuma gününden bir önceki gün sona erer.

(2) Tesis süresinin ilk gününün resmî tatil gününe rastlaması halinde tatili izleyen ilk iş günü tesis edilir.

(3) Hesaplama dönemi ile tesis süresi önceden duyurulmak koşuluyla gerektiğinde Merkez Bankasınca değiştirilebilir.

Bildirim

MADDE 9- (1) Menkul kıymet tesisine tabi yükümlülükler, esasları Merkez Bankasınca tespit edilecek cetvellerle, hesaplama tarihinden iki hafta sonraki cuma günü saat 12.00'ye kadar Merkez Bankasına bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yaptırım Uygulaması ve Son Hükümler

Yaptırım uygulaması

MADDE 10- (1) Bankalarca;

- Menkul kıymetlerin süresinde tesis edilmemesi veya eksik tesis edilmesi,
- Yapılacak incelemeler sonucu tesis edilecek menkul kıymetlerin eksik hesaplandığının tespit edilmesi, hâllerinde, eksik tesis edilen menkul kıymetlerin 3 katı tutarında ABD doları cinsinden mevduat, Merkez Bankası nezdinde açılan bloke hesaplarda menkul kıymetlerin eksik tesis edildiği süreler dikkate alınarak faizsiz olarak tutulur.

(2) Faizsiz mevduat tutulmaması halinde eksik tesis edilen tutarlara tesis süresi esas alınarak cezai faiz uygulanır.

(3) Cezai faiz oranı, tesis döneminin ilk günü Merkez Bankasının ilan ettiği en yüksek gecelik borç verme faiz oranının 1,50 katsayısıyla çarpımı sonucu hesaplanan orandır.

(4) Birinci fıkranın (b) bendi kapsamında eksik hesaplandığı tespit edilen yükümlülükler için bildirim cetvelleri yeniden düzenlenerek Merkez Bankasına gönderilir. Ancak, bu fıkra kapsamında bir döneme ilişkin olarak eksik hesaplanan yükümlülüklerin yüz bin Türk lirasının altında kalması halinde düzeltilmiş cetvel gönderilmesi istenmez.

(5) Merkez Bankası, yükümlülüklerini sürekli olarak yerine getirmeyen bankalar hakkında gerekli idari tedbirleri alabilir.

İstisnai hallerde menkul kıymet tesisi uygulaması

MADDE 11- (1) Menkul kıymet olarak bulundurulacak Devlet İç Borçlanma Senetleri ve kira sertifikalarının yeteri kadar ihraç edilmemesi veya söz konusu menkul kıymetlere piyasada erişimin sınırlı olması gibi bankaların eksik menkul kıymet buldurmasına yol açabilecek istisnai hallerde, bankalar ilgili durumun başladığı tarihi yazılı olarak Merkez Bankasına bildirmeleri durumunda, Merkez Bankası menkul kıymet tesis oranını sınırlı bir süre için düşürebilir ya da menkul kıymet tesisi uygulamasını eksik tutulan kısım için geçici bir süre askıya alabilir.

Menkul kıymet tesisine ilişkin geçiş dönemi uygulaması

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 5 inci maddeye göre hesaplanan yükümlülük tutarının, 24/6/2022 hesaplama tarihinde üçte biri, 29/7/2022 hesaplama tarihinde üçte ikisi dikkate alınarak menkul kıymet tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 12- (1) Bu Tebliğ 24/6/2022 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.